

Consultatienota

- Criteria ter beoordeling van investeringsplannen van de elektriciteitsdistributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit

- Compensatie van flexibele toegang voor decentrale productie uit hernieuwbare bronnen en kwalitatieve WKK

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Vertrouwelijheid	3
3. Criteria voor de beoordeling van investeringsplannen elektriciteit	3
3.1. <i>Situatieschets: Vlaamse regelgeving</i>	3
3.2. <i>Probleemstelling : criteria beoordeling?</i>	4
3.3. <i>Mogelijke criteria voor de beoordeling van investeringsplannen elektriciteit</i>	6
3.3.1. Ruggengraatversterkingen	6
3.3.2. Uitbouw van LS-netten.....	8
3.4. <i>Voorstellen van aanvullende criteria bij de beoordeling van investeringsplannen elektriciteit.</i>	8
3.4.1. Eerste bijkomend criterium (ruggengraatversterking)	9
3.4.2. Tweede bijkomend criterium (ruggengraatversterking)	9
3.4.3. Derde bijkomend criterium (uitbouw van LS-netten)	9
3.5. <i>Vragen</i>	9
4. Compensatieregeling voor de flexibele toegang van decentrale productie tot het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.....	10
4.1. <i>Inleiding</i>	10
4.1.1. Netuitbreiding.....	11
4.1.2. Verschuiving van belasting	11
4.1.3. Flexibele toegang van decentrale productie	12
4.2. <i>Vlaamse regelgeving</i>	10
4.3. <i>Compensatie voor afregeling van decentrale productie</i>	14
4.4. <i>Voorstellen voor compensatie bij afregelen van decentrale productie</i>	15
4.4.1. Verplichte aansluiting met flexibele toegang voor decentrale productie	15
4.4.2. Schadeloosstelling bij weigering of beperking van de toegang	15
4.5. <i>Vragen</i>	16

1. Inleiding

Volgend op de aanzet tot discussie die de VREG heeft gegeven op het Beleidsplatform Slimme Netten over de criteria die de VREG wil hanteren bij de beoordeling van de investeringsplannen van de netbeheerders en de toegangsregels voor de aansluiting van decentrale productie, wil de VREG met alle stakeholders verder overleggen over een aantal concrete voorstellen.

In het advies van de SERV <http://serv.be/serv/publicatie/advies-over-de-vreg> werd gesteld dat de VREG van passief toezicht eerder moet gaan naar een actief toezicht, waarbij de manier waarop en op welke behoeften de netbeheerders moeten inspelen in grote mate mee gestuurd moet worden door de overheid. Hiermee ondersteunde de SERV het initiatief van de VREG om concreter op de vraag in te gaan van wat in het energiedecreet bedoeld wordt met "het aanhouden van voldoende capaciteit" en naast de bestaande criteria voor afname ook duidelijke criteria uit te werken voor de aansluiting en de toegang van decentrale productie.

Deze consultatienota heeft tot doel alle nuttige informatie te verzamelen met het oog op (1) een evaluatie van voorgestelde criteria voor de beoordeling van de investeringsplannen van de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en (2) het opstellen van een compensatieregeling voor het afregelen van decentrale productie op basis van hernieuwbare energie en/of kwalitatieve warmte-krachtkoppeling in geval van congestie.

De VREG wil dus vooreerst duidelijke en objectieve **criteria voor de beoordeling van de investeringsplannen** uitwerken, ter evaluatie van de taak van de netbeheerder tot het aanhouden of plannen van voldoende capaciteit voor de aansluitbaarheid van decentrale productie. Dit zal resulteren in een **mededeling van de VREG**.

Ten tweede, hierbij aansluitend, wil de VREG ook enkele voorstellen doen m.b.t. een **compensatieregeling** bij flexibele toegang.

Bij aansluitingen met "flexibele toegang", worden productie-installaties van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmte-krachtkoppeling ten gevolge van congestie op het net bij normale uitbatingsomstandigheden of in N-1-situaties, al dan niet in afwachting van netversterkingen, afgeregeld. Hun toegang tot het net wordt beperkt of geschorst.

Welke flexibiliteit kan verleend worden aan, of vereist worden van deze decentrale producties, en de modaliteiten van beperking of schorsing van de toegang tot het net, maakt niet het voorwerp uit van deze consultatie.

Het voorstel van compensatieregeling zal het voorwerp uitmaken van een advies van de VREG tot wijziging van het Energiedecreet.

De VREG wenst de belanghebbenden over deze beide aspecten die het voorwerp van deze consultatienota uitmaken, te consulteren.

Beide onderwerpen worden samengevoegd omdat een producent op het ogenblik van een aansluitingsaanvraag niet enkel moet weten of hij kan worden aangesloten, maar bovendien welke toegangsrechten hiermee gepaard gaan. Anderzijds moet de netbeheerder ook een duidelijk kader worden aangeboden, die het hem mogelijk maken verantwoorde investeringsbeslissingen te nemen. Hierbij kan overwogen worden welke aanpak te verkiezen is: een bijkomende netinvestering of gebruik maken van de flexibiliteit van de netgebruiker.

Deze consultatienota gaat uit van denkpistes waarop opmerkingen geformuleerd kunnen worden, en waarin enkele concrete vragen gesteld worden. Stellingnames in deze nota staan open voor discussie. Naast de concrete voorstellen van de VREG zijn dus ook los daarvan alle opmerkingen en voorstellen van de stakeholders welkom.

2. Vertrouwelijkheid

Alle belanghebbenden kunnen hun opmerkingen op deze consultatienota binnen de meegedeelde termijn overmaken aan de VREG. Deze opmerkingen worden als vertrouwelijke gegevens behandeld, in de zin van art. 3.1.12 van het Energiedecreet dat de geheimhoudingsplicht van de VREG inhoudt. Dit met het oog op het verzamelen van zo volledig en correct mogelijke informatie. De opmerkingen zullen weliswaar verwerkt worden in een evaluatienota inzake de consultatie, en ter onderbouwing van de documenten die eruit zullen voortvloeien (mededeling/advies tot wijziging Energiedecreet), doch dit steeds met respect voor deze vertrouwelijkheid. Gelet op de opstelling van deze evaluatienota, die publiek gemaakt zal worden, is het alsnog nuttig dat expliciet zou aangegeven worden welke specifieke informatie of gegevens (bvb eventuele cijfergegevens) commerciële of anderszins gevoelige informatie betreft.

3. Criteria voor de beoordeling van investeringsplannen elektriciteit

3.1. Situatieschets: Vlaamse regelgeving

Taak beheerders van netten

De beheerders van elektriciteitsdistributienetten, de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en beheerders van gesloten distributienetten voor elektriciteit hebben de taak om voldoende capaciteit aan te houden om de elektriciteitsbehoefte te dekken van de afnemers die aangesloten zijn op hun net en het vervoer van elektriciteit naar distributienetten mogelijk te maken (cfr. art. 4.1.6 van het Energiedecreet).

Taak VREG

Bij de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden neemt de VREG alle redelijke maatregelen om de toegang van nieuwe productiecapaciteit tot het net te vergemakkelijken, namelijk door belemmeringen voor de toegang van nieuwkomers op de markt en van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmte-krachtkoppeling weg te nemen (cfr. art. 3.1.4/1, 5° van het Energiedecreet).

Jaarlijks investeringsplan

Het Energiedecreet (art. 4.1.19.) legt de netbeheerders¹ op om jaarlijks, op basis van de bepalingen in deze Planningscode, een investeringsplan voor de komende drie jaar op te stellen, en vóór 1 juli ter goedkeuring aan de VREG over te maken.

Het Technische Reglement Distributie Elektriciteit (TRDE) en het Technische Reglement Plaatselijk Vervoernet van Elektriciteit (TRPV) bepalen in de Planningscode (Deel II) de inhoud en planningshorizon van de investeringsplannen.

Dit investeringsplan moet bevatten:

- 1° een gedetailleerde raming van de capaciteitsbehoeften van het net in kwestie, met aanduiding van de onderliggende hypothesen;
- 2° het investeringsprogramma inzake vernieuwing en uitbreiding van het net dat de netbeheerder zal uitvoeren om aan de behoeften te voldoen;
- 3° een overzicht en toelichting over de in het afgelopen jaar uitgevoerde investeringen;
- 4° de toekomstverwachtingen in verband met decentrale productie.

¹ Daaronder zijn niet begrepen: de beheerders van gesloten distributienetten

Het plan wordt opgesteld door de distributienetbeheerders volgens het rapporteringsmodel gepubliceerd door de VREG en door de plaatselijk vervoernetbeheerder volgens een model overeengekomen met de VREG. Minstens eenmaal per jaar pleegt de netbeheerder overleg met de beheerders van de met zijn net gekoppelde netten over de geplande investeringen in zijn net met inbegrip van de ontwikkelingen van decentrale productie en de daaruit voortvloeiende knelpunten.

Beoordeling investeringsplan door VREG

De VREG analyseert de investeringsplannen en beoordeelt of de netbeheerder het nodige doet om te voldoen aan de taak, opgenomen in artikel 4.1.6., 2° van het Energiedecreet, namelijk het aanhouden van voldoende capaciteit voor de distributie en het vervoer van elektriciteit op zijn net.

Als de VREG, na overleg met de netbeheerder, vaststelt dat de investeringen voorzien in het investeringsplan de netbeheerder niet in de mogelijkheid stellen om op een adequate en doeltreffende manier aan de capaciteitsbehoeften te voldoen, kan de VREG de netbeheerder verplichten om het plan binnen een redelijke termijn aan te passen.

Bij gebrek aan een beslissing door de VREG binnen drie maanden na de ontvangst ervan wordt het investeringsplan geacht goedgekeurd te zijn. Als de VREG aan de netbeheerder bijkomende inlichtingen vraagt, wordt die termijn met nog eens drie maanden verlengd.

3.2. Probleemstelling: criteria beoordeling?

De VREG analyseert dus jaarlijks de investeringsplannen van de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet en beoordeelt of zij het nodige doen om voldoende capaciteit voor de distributie en vervoer van elektriciteit op hun netten aan te houden. **Bij gebrek aan duidelijke criteria** komt het VREG toe om te beoordelen wat "voldoende" is.

De vraag wat "voldoende" is, is geen evidente vraagstelling, gezien de grote veranderingen die er aankomen in het elektriciteitslandschap.

Tot voor enkele jaren was het voldoende om bij die evaluatie van de investeringsplannen rekening te houden met de onderliggende hypothesen voor de afname. Het investeringsplan ging enkel uit van ingeschatte gemiddelde groeipercentages op elke middenspanningsfeeder afhankelijk van het type netgebruikers aangesloten op de middenspanningsfeeder. Op basis van de indeling van het federale planbureau wordt een stijgings- of groeipercentage per type belasting bepaald. Deze groeiprognose wordt meestal toegepast op de gemeten piekbelastingen van de vertrekkende MS-feeders uit de transformatorstations over het voorbije jaar. In het model kan er bij de evolutie van de belastingspercentages niet altijd rekening gehouden worden met geplande investeringen of aangekondigde uitbreidingen, stopzettingen of verschuivingen van belastingen op de feeders omwille van het onzekere karakter van individuele beslissingen van netgebruikers. Van de feeders die over 3 jaar de 100% belasting benaderen, wordt in elk geval een studie gemaakt waarbij wel rekening gehouden wordt met alle bekende gegevens. Die studie wordt dan als basis gebruikt voor de investeringsplanning die in de komende jaren gebudgetteerd wordt.

Door de opkomst van de decentrale productie zijn er naast de geïdentificeerde aandachtspunten bij afname ook knelpunten geïdentificeerd voor de aansluiting van decentrale productie. De mogelijke oplossingen voor de knelpunten, die de netbeheerders hebben uitgewerkt, worden bij de toelichting van de investeringsplannen uitvoerig besproken. Om bij de evaluatie van deze knelpunten objectief te werk te gaan zijn er aanvullende criteria nodig.

Op basis van technisch-economische overwegingen die steeds gehanteerd worden bij het opstellen van de investeringsplannen van de netbeheerders, worden de netversterkingen ingepland voor het aansluiten van decentrale productie.

Hierbij is het echter cruciaal dat de netbeheerders, net als voor de aansluiting van klassieke centrales, ruim op voorhand op de hoogte zijn van de precieze locatie van de geplande productie-eenheden en voldoende zekerheid hebben over de effectieve realisatie, zodat ze ten gepaste tijde de voor de aansluiting vereiste netaanpassingen kunnen uitvoeren. Die zekerheid is er vaak niet bij het opstellen van de investeringsplannen waardoor een proactief beleid toch risico's inhoudt op niet rendabele investeringen.

Met het oog op een adequate dimensionering van de netten zou het ideaal zijn om de nieuw geplande windmolen- en grote WKK-projecten te groeperen en te oriënteren naar vooraf geïdentificeerde geografische zones. Een belangrijke stap zou al zijn dat lokale overheden aanduiden welke geografische zones bestemd zijn voor de ontwikkeling van decentrale productie op basis van hernieuwbare energie en/of kwalitatieve warmte-krachtkoppeling.

Naast de studies van groeiprognose op het verbruik over het voorbije jaar is nu ook de studie "Onthaalcapaciteit voor decentrale productie" richtinggevend om de investeringsplannen op te stellen en te beoordelen. Deze studie werd opgesteld door Eandis, Infrac en Elia, samen met het VITO (als onafhankelijk expert), met als doel meer inzicht te verschaffen over de toekomstige noden van netversterkingen voor het behalen van de 20-20-20 doelstellingen in Vlaanderen.

De studie "Onthaalcapaciteit" was in eerste instantie bedoeld als advies aan het beleid om de investeerders te stimuleren zoveel mogelijk de productie-eenheden aan te sluiten in geografische gebieden waar elektrische netinfrastructuur aanwezig is met voldoende capaciteit. Gezien de aanwezigheid van een belangrijk aansluitingspotentieel in het bestaande net zonder dat er in nieuwe verbindingen of transformatie moet worden geïnvesteerd, maakt deze aanpak het mogelijk om de 2020-doelstellingen binnen een beperkte tijd te verwezenlijken, en de bestaande netcapaciteit efficiënt te benutten. De studie heeft aangegeven dat de doelstellingen inzake productie van hernieuwbare energie en kwalitatieve warmte-krachtkoppeling in Vlaanderen tegen 2020 haalbaar zijn, maar dat de kost voor de realisatie ervan sterk kan verschillen in functie van het beleid dat gevoerd wordt met betrekking tot de aansluitingen en de netuitbreidingen en -versterkingen. Met die studie is er nu een kader aangereikt dat kan worden ingezet bij het evalueren van de ingediende investeringsplannen.

Bij de planning van netversterkingen voor decentrale productie is het essentieel om zoveel mogelijk proactief rekening te houden met ruimtelijke aspecten die een negatieve impact hebben op het verkrijgen van vergunningen voor het inplanten van de nieuwe productie-installaties. In de studie is hiermee bij het bepalen van de windclusters rekening gehouden. We kunnen er dus voor windprojecten redelijkerwijze op aan dat er in de cluster wel degelijk het berekende potentieel aan windenergie kan (en mogelijk mag) geplaatst worden. Een dergelijke inschatting is moeilijker te maken voor de kwalitatieve WKK-installaties en biogascentrales.

De studie "Onthaalcapaciteit", die rekening houdt met de reeds geplande ruggengraatinvesteringen, is evenwel een studie gemaakt op macroniveau. In dergelijke studies kan onmogelijk rekening gehouden worden met lokale bezwaren. We kunnen daarom de resultaten van de studie niet zo maar klakkeloos overnemen, maar ze zijn wel richtinggevend. De studie "Onthaalcapaciteit" is ook maar een foto en moet geactualiseerd worden naarmate er nieuwe aansluitingen worden gerealiseerd of projecten niet worden vergund. Daarnaast moet er ook rekening gehouden worden met de projecten die buiten de scope van de studie vallen (bijv. biomassa).

Voor de ontwikkeling van micro-WKK, PV en windturbines <10 kVA die aangesloten worden op het laagspanningsnet en de opkomst van elektrische voertuigen en warmtepompen is er een andere aanpak nodig. De tijdstippen van afname enerzijds en productie (en dus injectie) anderzijds spelen een belangrijke rol op deze netten, gezien bij de dimensionering klassiek wordt uitgegaan van een zeer geringe gelijktijdigheid (0,2 à 0,3), in tegenstelling tot de hogere synchroniciteit waarmee wordt

rekening gehouden op middenspannings- (0,8) en hoogspanningsnetten (1). Deze geringe gelijktijdigheid komt onder druk, zowel door het profiel van bepaalde types productie-eenheden (bv. zonnepanelen), als van bepaalde verbruikerstypes (bijv. warmtepompen).

3.3. Mogelijke criteria voor de beoordeling van investeringsplannen elektriciteit

3.3.1. Ruggengraatversterkingen

Een eerste voorstel van criterium bij de beoordeling van de investeringsplannen van de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijke vervoernet is gebaseerd op de hogergenoemde studie "Onthaalcapaciteit".

In deze studie is een schatting en geografische uitsplitsing gemaakt van het potentieel voor hernieuwbare energie (wind en PV) en warmte-krachtkoppeling in Vlaanderen in 2020. Dit potentieel werd in eerste instantie gekoppeld aan de mogelijkheden van het bestaande net bij de meest geschikte netbeheerder. Nadien werd berekend welke kosten gelinkt zijn aan de aansluiting op het net (distributienet, plaatselijk vervoernet of transmissienet), aan het voorzien van de nodige transformatiecapaciteit van het distributienet naar het Elia net en aan het verhogen van de capaciteit van het plaatselijk vervoernet of transmissienet. Waar, voor het berekende aansluitingsvermogen van een cluster van decentrale productie, de totale kost voor de aansluiting inclusief de kost voor netversterking en –uitbreiding niet hoger ligt dan de becijferde 105.000 €/MVA is de cluster groen ingekleurd. De VREG wil er op toezien dat er in de zones die in deze studie groen zijn ingekleurd voldoende geïnvesteerd wordt om het berekende potentieel aan decentrale productie te kunnen aansluiten.

Belangrijk is wel te weten hoe het potentieel aan decentrale productie werd bepaald, op welke manier ze ingedeeld werden in clusters en welke elementen zijn meegenomen om de totale aansluitkost en netversterking te bepalen. Er zijn drie verschillende technologieën van decentrale productie bestudeerd. De kosten voor de investering in transformatiecapaciteit werden verdeeld over het vermogen aan PV, WKK en wind dat er gebruik van maakt.

Voor de windclusters is een kostprijs bepaald van de aansluiting, waarbij de hypothese van een vermogen van 3 MW per windturbine wordt gehanteerd. Deze kostprijs bestaat uit de volgende deelenkosten:

- de kost van de kabel, zowel de materiaalkost als de aanlegkost;
- de kost van de cel in de cabine op het meest aangewezen aansluitingspunt;
- de kost van een eventuele netversterking in het distributienet, bijvoorbeeld wanneer een opwaartse bundel niet voldoet en een kabel moet worden bijgetrokken;
- de kost van een eventuele onderboring indien er een grote autoweg of een kanaal gekruist moet worden (op basis van een indicatieve, gemiddelde kostprijs);
- de kost van energieverliezen berekend over een periode van 20 jaar en weergegeven als de netto actuele waarde (NPV);

Voor distributiespanningen is de klantcabine (met transformatie) niet in rekening gebracht.

Voor de spanningen 150 en 70kV zal de netgebruiker ook nog moeten investeren in een opvoertransformatie, wat eveneens niet werd opgenomen in de kostenberekening.

Rekening houdend met de aansluitingskosten, de kosten van de aanpassing van transformatorcapaciteit en de kosten voor het opvoeren van de capaciteit van het plaatselijk vervoernet en het transmissienet is er voor de windclusters een tabel gepubliceerd (gelinkt met een

geografische voorstelling van genummerde clusters) met een overzicht van de globale kosten die gemaakt moeten worden om de verschillende windclusters te integreren in het net. De grenzen voor de gebruikte achtergrondkleuren zijn:

- kostprijs per MW > € 200.000: rood;
- kostprijs per MW < € 105.000: groen;
- kostprijs per MW tussen € 105.000 en € 200.000: oranje.

Als basishypothese wordt een bovengrens van € 200.000/MW genomen. Dit is een waarde die in de praktijk niet wordt overschreden voor de aansluiting van decentrale productie-installaties op het distributienet. De hypothese is dat een aansluiting boven de € 200.000/MW als buitensporig duur wordt gevoeld. In de tabellen van de studie "Onthaalcapaciteit" zijn deze windclusters aangeduid met een rode kleur.

Op basis van deze tabellen stelt de VREG voor in zijn advies van 18 december 2012 (ADV 2012-10² met betrekking tot artikel 6.4.13 van het Energiebesluit) om, in lijn met de resultaten van de studie "Onthaalcapaciteit", de netbeheerders een verplichting tot netinvestering op te leggen. Indien, bij een aanvraag tot aansluiting van een productie-installatie op basis van hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmte-krachtkoppeling, de detailstudie van de netbeheerder aangeeft dat er netversterkingen en/of -uitbreidingen nodig zijn, moeten alle betrokken netbeheerders deze werken inplannen en realiseren binnen de 5 jaar na de bestelling van de aansluiting op voorwaarde dat de studie aangeeft dat de totale kost voor die aansluiting inclusief de kost voor netversterking en – netuitbreiding maximaal 105.000 €/MVA opgesteld elektrisch vermogen uit hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmte-krachtkoppeling bedraagt.

Belangrijk in deze is dat de projecten zo vroeg mogelijk bekend gemaakt worden zodat ze meegenomen kunnen worden in de planning en zodoende de termijn voor aansluiting kan ingekort worden. De VREG kan bij tijdige kennis ervan ook beter oordelen of de netbeheerder efficiënt en effectief in zijn netten investeert.

Toch moeten wij hierbij een aantal opmerkingen maken in de rand:

- Indien de installaties binnen een groene cluster versnipperd moeten worden aangesloten, zullen de kosten om het berekende vermogen aan te sluiten veel hoger oplopen dan becijferd.
- Het gemiddelde vermogen van een windmolen is genomen op 3 MW, maar daar zit intussen evolutie op. Vermoedelijk is dit afhankelijk van de windopbrengst in functie van locatie.
- Dit criterium is misschien wel geschikt voor windprojecten, maar de locatie van WKK installaties wordt in de eerste plaats bepaald door een plaatselijke warmtevraag.

Op het niveau van de distributienetten werden in de studie onthaalcapaciteit enkel de kosten voor de aansluiting van windturbines becijferd. Omwille van de top-down benadering voor WKK en PV werden de netversterkingskosten hiervoor niet berekend. Dankzij de bijkomende versterkingen van Elia in het plaatselijk vervoernet of transmissienet binnen dezelfde 105.000€/MW rendabiliteitsgrens vallen, kan wel bijna het volledige door VITO geïdentificeerde PV en WKK potentieel worden aangesloten. Op basis van een consultatie of bevraging door de netbeheerders, gewestelijke overheden en provincies kan een potentieel aan WKK bepaald worden die op gelijke basis behandeld wordt als de windclusters.

Een tweede voorstel van criterium is gebaseerd op de evaluatie van de evolutie naar de 2020 doelstelling van de Vlaamse regering voor hernieuwbare energie. Om tegen 2020 deze doelstellingen

² <http://www.vreg.be/sites/default/files/adviezen/adv-2012-10.pdf>

te kunnen behalen moeten de netbeheerders netversterkingen inplannen over de periode tussen 2015 en 2020 om de nodige bijkomende aansluitingscapaciteit te voorzien zodat de resterende hernieuwbare energieprojecten aangesloten kunnen worden. Het investeringsplan, dat volgens het decreet een periode bestrijkt van drie jaar, moet jaar na jaar 20% van die resterende vooropgestelde hernieuwbare energieprojecten aansluitbaar maken. Daarnaast moet het plan, voor het voorbije investeringsjaar weergeven hoeveel capaciteit voor decentrale productie werd aangevraagd voor aansluiting, hoeveel capaciteit er werd aangesloten en hoeveel er werd geweigerd. Een dergelijke aanpak zou moeten worden afgestemd met de vergunningverlenende autoriteiten zodat het risico op onderbenutte investeringen zo beperkt mogelijk kan blijven.

3.3.2. Uitbouw van LS-netten

Tot voor kort werden de LS-distributienetten gedimensioneerd op een gelijktijdige afname van 3 kVA per LS-aansluiting terwijl de toegang wel verleend werd voor een groter vermogen. Het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit bepaalt dat een nieuwbouw recht heeft op een aansluitingsvermogen van min. 9,2 kVA per wooneenheid. De vraag die zich vandaag stelt is welke impact de prognoses van kleine DP, elektrische voertuigen en warmtepompen hebben op de berekeningswijze voor dimensionering van LS-kabels en distributiecabinen bij vervanging en nieuwe aanleg van LS-distributienetten.

Op vraag van de VREG bij voorgaande evaluaties van de investeringsplannen gaven de netbeheerders aan hiermee nu al rekening te houden en bij vervanging standaard een kabel EAXEVB van 150 mm² aan te leggen. Bestaande netten met kleinere sectie of grote lengte zullen echter moeten aangepast worden indien het aantal woningen met oplading voor elektrische voertuigen of warmtepompen zal toenemen.

Als de bestaande kabel reeds 150 mm² sectie heeft, zijn er relatief weinig problemen tot nog toe met de kleine decentrale producties. Indien de bestaande netkabel echter een kleinere sectie heeft, of de afstand tot de cabine is zeer lang, kan de plaatsing van een nieuwe standaardkabel wel nodig zijn. Ook bij nieuwe verkavelingen wordt nu reeds de standaardkabel aangelegd. De verdere aanpak zal sterk afhangen van de prijsevolutie van elektrische voertuigen en kleine decentrale productie en de verplichtingen die de overheid oplegt aan de nieuwbouw in Vlaanderen om een minimum aan energie uit hernieuwbare bronnen te halen. Als een investering in warmtepompen of decentrale productie uit hernieuwbare energie een verplichting wordt, is het logisch dat de netbeheerders ook verplicht worden om in netversterking te investeren. Als de detailstudie bij een aanvraag tot aansluiting (of versterking van een aansluiting) op laagspanning van een installatie met warmtepomp of decentrale productie uit hernieuwbare energie aangeeft dat netversterkingen en/of netuitbreidingen moeten worden uitgevoerd, zou de betrokken netbeheerder een verplichting opgelegd kunnen worden om deze werken in te plannen en te realiseren binnen een redelijke termijn.

De decentrale productie-installaties < 10kVA zullen normaal gezien geen of weinig invloed hebben op de dimensionering van distributiecabinen. Op de dimensionering van de MS-netten heeft dit voorsnog geen invloed gehad. Dit moet verder worden bestudeerd.

3.4. Voorstellen van aanvullende criteria bij de beoordeling van investeringsplannen elektriciteit

Aanvullend aan de huidige criteria voor afname stelt de VREG een aantal criteria voor om de capaciteit van elektriciteitsdistributienetten en het plaatselijk vervoernet te beoordelen die nodig is voor aansluiting van decentrale productie uit hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmtekrachtkoppeling. Als aansluitbaar wordt verder beschouwd de capaciteit zonder toegangsbeperking of waarvoor de flexibiliteit bij beperking financieel wordt vergoed (zie bespreking onder 4.).

3.4.1. Eerste bijkomend criterium (ruggengraatversterking)

Aan de netbeheerders wordt een geactualiseerde lijst gevraagd van de berekende windclusters uit de studie onthaalcapaciteit, met een aansluitingsvermogen ingekleurd volgens aansluitkost, en de resultaten van de bevragingen naar WKK projecten. Ook de clusters die niet binnen de grens van 105.000 €/MVA liggen worden jaarlijks herrekend. Uitgaande van die lijst van clusters wordt de totale kost voor de aansluiting inclusief de kost voor netversterking en –uitbreiding berekend. Op basis van deze gegevens wordt aan de netbeheerders een 5 jaren plan gevraagd voor de voor aansluiting van die clusters, waarvan de totale kost voor de aansluiting inclusief de kost voor netversterking en –uitbreiding maximaal 105.000 €/MVA opgesteld elektrisch vermogen uit hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmte-krachtkoppeling bedraagt. De projecten worden in het investeringsplan opgelijst met de vermelding van de investeringen voor netuitbreiding/netversterking. Bij de rapportering worden ook de uitgevoerde netversterkingen gerapporteerd van het voorbije jaar. De vooruitgeschoven plannen worden per cluster gemotiveerd.

Indien de detailstudie bij een aanvraag tot aansluiting van een productie-installatie op basis van hernieuwbare energiebronnen of uit kwalitatieve warmte-krachtkoppeling aangeeft dat netversterkingen en/of -uitbreidingen moeten worden uitgevoerd, moeten de betrokken netbeheerders deze werken inplannen en realiseren binnen de 5 jaar na bestelling voor elke aansluiting waarvan een studie aangeeft dat de totale kost voor de aansluiting inclusief de kost voor netversterking en –uitbreiding maximaal 105.000 €/MVA opgesteld elektrisch vermogen uit hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmte-krachtkoppeling bedraagt.

Er wordt een lijst van geweigerde of flexibel aangesloten decentrale producties toegevoegd met motivering.

3.4.2. Tweede bijkomend criterium (ruggengraatversterking)

De vooropgestelde aansluitingscapaciteit is gebaseerd op de doelstellingen van de Vlaamse regering voor hernieuwbare energie.

Om de 2020 doelstelling van de Vlaamse regering voor hernieuwbare energie te behalen moeten de netbeheerders netversterkingen inplannen over de periode tussen 2015 en 2020 om de nodige bijkomende aansluitingscapaciteit te voorzien zodat de resterende hernieuwbare energieprojecten aangesloten kunnen worden. Bij de evaluatie van het investeringsplan wordt nagegaan hoeveel aansluitingscapaciteit er gepland was en hoeveel er uitgevoerd is in het voorbije jaar. Jaar na jaar moet 20% van de vooropgestelde aansluitingscapaciteit aansluitbaar gemaakt worden tenzij technisch economisch gemotiveerd kan worden dat de geplande investering niet aanvaardbaar is.

3.4.3. Derde bijkomend criterium (uitbouw van LS-netten)

Indien de detailstudie bij een aanvraag tot aansluiting of versterking van de aansluiting op laagspanning, waarbij de installatie van een warmtepomp of een decentrale productie uit hernieuwbare energie bepalend is voor het benodigde vermogen, aangeeft dat netversterkingen en/of netuitbreidingen moeten worden uitgevoerd, moeten de betrokken netbeheerders deze werken inplannen en realiseren binnen het jaar na de bestelling.

3.5. Vragen

1. Is de termijn van 5 jaar vooropgesteld in het eerste criterium realistisch?
2. Is de netkost van 105.000 €/ MVA vooropgesteld in het eerste criterium geschikt?
3. Moet een uitzonderingsclausule worden toegevoegd aan het eerste criterium?

4. Is het verplicht proactief investeren in aansluitingscapaciteit à rato van 20% per jaar van de doelstelling van de Vlaamse regering voor hernieuwbare energie tegen 2020 een geschikt criterium?
5. Is de termijn van 1 jaar vooropgesteld in het derde criterium realistisch?
6. Moet een uitzonderingsclausule worden toegevoegd aan het derde criterium?
7. Moet er een decretale verduidelijking komen van de aansluitingsverplichtingen van decentrale productie-installaties voor distributienetbeheerders?

4. Compensatieregeling voor de flexibele toegang van decentrale productie tot het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit

4.1. Situatieschets: Vlaamse regelgeving

De beheerders van transmissie- en distributiesystemen moeten toegang verlenen tot hun netten. Zij kunnen deze toegang enkel weigeren indien de netten niet over de nodige capaciteit beschikken. Elke weigering moet naar behoren met redenen worden omkleed, waarbij objectieve, technisch en economisch onderbouwde criteria in acht moeten worden genomen.

Naast deze algemene taak bepaalt artikel IV.5.3.1 van het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit en artikel IV.4.8.1 van het Technisch Reglement Plaatselijk Vervoernet Elektriciteit dat, ter implementatie van de toegangsregels voor elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve warmte-krachtkoppeling, zoals respectievelijk bepaald in artikel 16 van Richtlijn 2009/28/EG ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare energiebronnen en artikel 15 van Richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie, bij congestie voorrang moet verleend worden aan elektriciteit afkomstig van hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve warmte-krachtkoppelingssystemen.

Bij de implementatie van laatstvermelde richtlijn zal moeten verduidelijkt worden op welke wijze de hierin vermelde voorrang voor elektriciteit uit hoogrenderende warmte-krachtkoppeling afgestemd kan worden op de voorrangregel voor elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen.

4.2. Probleemstelling: congestie

Het is niet omdat een productie-installatie aangesloten kan worden dat de toegang tot het net altijd verzekerd is. Traditioneel worden aan decentrale producenten geen capaciteitsbeperkingen verbonden in normale uitbatingsomstandigheden van het net. Na het verlenen van vergunningen voor de bouw van decentrale productie-installaties kunnen deze projecten vaak sneller neergezet worden dan netwerkuitbreidingen gerealiseerd kunnen worden. Dit kan voor een bepaalde periode congestie veroorzaken op de netten.

De problematiek van een tekort aan capaciteit voor het onthaal van decentrale productie manifesteerde zich voor het eerst in de kustregio. Talrijke besprekingen volgden over de wijze waarop producenten een aansluiting met flexibele toegangsrechten konden krijgen op het net. Die flexibiliteit houdt in dat in geval van congestie, de producent in kwestie kan worden gemaand om zijn productie te beperken, dan wel om zijn installatie volledig stil te leggen. Bij de uitsplitsing van het Technisch Reglement Plaatselijk Vervoernet van Elektriciteit werd onder artikel III.2.4.5 opgenomen dat een aansluiting met flexibele toegang onder normale uitbatingsomstandigheden van het net kan toegestaan worden als het gaat om een aansluiting van een productie-installatie die conform de

standaard vigerende regels geweigerd had moeten worden door een gebrek aan capaciteit omwille van congestie. Een flexibele toegang kan in principe enkel tijdelijk toegepast worden in afwachting van de uitvoering van een geplande netversterking. Enkel om uitzonderlijke technisch-economische redenen en na akkoord van de VREG kan een flexibele toegang permanent toegepast worden.

De aansluiting van productie-eenheden of clusters worden bij ELIA in antenne uitgevoerd. Dat wil zeggen dat er op kabelniveau standaard niet in N-1 wordt voorzien (tenzij producent daarvoor betaalt) zodat er bij het uitvallen van de aansluitkabel een lange hersteltijd is. Op het MS-distributienet worden productie-eenheden meestal ingelust waardoor er wél in N-1 voorzien is, maar ook hier komen aansluitingen in antenne voor. Deze beperking van de toegang door een aansluiting in antenne wordt verder niet beschouwd als vorm van netcongestie.

Alle elektriciteitsproductie van decentrale productie-eenheden die niet in de distributienetten lokaal wordt verbruikt, moet via de transformatoren in de koppelpunten tussen het distributienet en plaatselijk vervoernet of transmissienet van Elia vervoerd worden naar andere afnemers. Deze transformatoren moeten daartoe dus over voldoende capaciteit beschikken. Traditioneel worden deze transformatiemogelijkheden zodanig voorzien, dat er ook bij een verlies van één transformator (N-1) er nog steeds voldoende capaciteit beschikbaar blijft voor toegang op het volledige aansluitvermogen. Hierdoor ondervinden netgebruikers in geval van een panne in of een onderhoud van het net geen hinder.

Congestie kan dus te wijten zijn aan een beperking op het vlak van distributiecapaciteit, een beperking op het vlak van transformatiecapaciteit of een beperking op het vlak van transmissiecapaciteit.

Vraag is hoe aan deze vormen van congestie geremedieerd kan worden. Hierna volgen de drie mogelijkheden: netuitbreiding, het verschuiven van belasting, en flexibele toegang van decentrale productie.

4.2.1. Netuitbreiding

Een eerste maatregel om de toegang te verzekeren is een goede planning voor ruggengraatversterkingen. Echter de netbeheerders zien graag de plannen van investeerders geconcretiseerd om de distributie- en transmissiekosten voor de eindverbruiker te beperken.

Ongebreideld investeren in netten om alle denkbare ontwikkelingen mogelijk te maken is uit kostenoverwegingen eveneens maatschappelijk ongewenst. Het opleggen van investeringen in capaciteit van het net op basis van de 2020 of 2050 doelstellingen voor decentrale productie in afwachting van een eventuele investering in de uitrol van projecten is, net zoals de huidige inplanting van de hernieuwbare energie- en kwalitatieve WKK projecten op 'ad hoc' basis, geen kostenefficiënte manier om netaanpassingen en –investeringen uit te voeren. Daarom is in het tweede bijkomend criterium voorzien dat, in geval een geplande investering technisch economisch niet aanvaardbaar is, de investering uitgesteld kan worden.

4.2.2. Verschuiving van belasting

Congestie kan vermeden worden door het sturen van de decentrale productie (zie hierna: flexibele toegang), maar ook door het verschuiven van de belasting. Leveranciers of in het algemeen verschaffers van flexibiliteit (bijv. aggregatoren) zijn mogelijk vragende partij om actief de belasting aan te kunnen sturen. Er moet dan wel in acht genomen worden dat de netbeheerder verantwoordelijk blijft voor de congestieproblematiek en prioritair moet kunnen ingrijpen om de veiligheid op het net te waarborgen, zelfs al zouden deze tussenkomsten tegen de belangen van de (diensten)leveranciers ingaan. Er moet rekening mee gehouden worden dat indien de afname daalt als gevolg van de economische crisis, er meer kans is op congestie.

Welke sturingen van lasten zijn er mogelijk op het distributienet?

- Distributienetbeheerders kunnen hun sturingen van klassieke meters aanpassen:
  - exclusief-nacht verbruikers sturen met een extra oplaadtijd;
  - sturing van tweevoudig tarief.Dit zal evenwel slechts een geringe impact hebben en is volgens de VREG ook geen "future-proof" oplossing.
- Rechtstreeks ingrijpen bij verbruikers (push) zonder afstemming met de leveranciers is volgens de VREG niet aangewezen.
- De netbeheerders kunnen wel flexibiliteit verwerven bij de (diensten)leveranciers voor afnemers die gemeten worden met een AMR of een slimme meter (verschuiven van verbruik middels meer tarieven). Hier staat wel een vergoeding tegenover. Dit model³ is enkel mogelijk als de marktprocessen dit toelaten. Congestie kan dan beheerd worden via de leverancier.
- Indien deze maatregelen niet volstaan, dan zal de netbeheerder de flexibiliteit van de productie-eenheden moeten aanspreken en daarbij voorrang geven aan de productie uit hernieuwbare bronnen en kwalitatieve WKK.
- In geval van bedreiging van de netveiligheid kan de netbeheerder ingrijpen.

Volgende regels moeten hierbij in acht genomen worden:

- In eerste instantie moet worden gekeken of flexibiliteit kan worden verkregen op vrijwillige basis;
- De netbeheerder beschikt over een ultiem recht om op zijn net de belasting te sturen in functie van een veilige netuitbating;
- Om de impact op het onevenwicht zo klein mogelijk te houden zal de netbeheerder in voorkomend geval zijn intentie om de belasting te sturen vooraf kenbaar maken aan de commerciële actoren.

In 2014 wordt gestart met een proefproject waarbij distributienetgebruikers via zogenaamde BSP's⁴ evenwichtsdiensten kunnen aanbieden aan ELIA. Voorgesteld wordt om de evaluatie van dit project af te wachten en ondertussen na te denken over de markttrollen en -processen. We gaan er dus voorlopig van uit dat de verschuiving van belasting op distributienetten nog geen wezenlijke bijdrage kan leveren tot het ondervangen van congestie op de netten.

4.2.3. Flexibele toegang van decentrale productie

De netbeheerders kunnen aansluitingen met een flexibele toegang aanbieden. Aanvullend kan overwogen worden om op te leggen dat alle productie vanaf een bepaald vermogen flexibiliteit moet kunnen aanbieden. Op vandaag moet de netbeheerder geen compensatie verstrekken aan de toegangshouder voor deze flexibiliteit, maar dit zou volgens de VREG best wettelijk kunnen worden voorzien.

Op het vlak van transformatiecapaciteit kan de reservecapaciteit die bij aanwezigheid van alle transformatoren beschikbaar is, ingezet worden voor 'flexibele' decentrale productie die onderbroken mag worden zodra een transformator moet gemist worden. Dergelijke aansluiting wordt gecatalogeerd als een **aansluiting met flexibele toegang**. Dit begrip "flexibele toegang" omvat zowel situaties waarbij een onmiddellijke automatische afregeling nodig is, als situaties waar een globale tijdspanne van 15 minuten beschikbaar is alvorens afgeregeld moet worden. Dit onderscheid moet reglementair of contractueel duidelijk gesteld worden.

Dit maakt het mogelijk om bijkomende decentrale productie toe te laten in zones waar de aansluitingscapaciteit in feite al is opgebruikt, maar dan wel op voorwaarde dat de nodige mechanismen worden voorzien voor modulering van deze eenheden tijdens periodes die kritiek zijn voor de veiligheid van het net.

³ Marktmodel wordt besproken binnen Atrias Flex-werkgroep.

⁴ Balancing Service Providers

Deze flexibele toegang kan ook een oplossing bieden voor mogelijke knelpunten op het distributienet, of op het plaatselijk vervoernet of transmissienet. De aldus aangesloten eenheden zouden bijvoorbeeld productiebeperkingen opgelegd krijgen wanneer de betrouwbaarheid van de bevoorrading in het gedrang komt. Afhankelijk van de specifieke situatie kan deze flexibele toegang een tijdelijk dan wel definitief karakter krijgen. De Waalse denktank gewijd aan duurzame en slimme elektrische netwerken REDI, gecoördineerd en gefaciliteerd door de Waalse regulator CWaPE, heeft een actieplan uitgewerkt om zo veel mogelijk decentrale productie te kunnen aansluiten tegen de laagste kosten. Zij gaan er hierbij van uit dat alle decentrale productie altijd flexibel wordt aangesloten. Geïnspireerd op deze nota, die wel met alle stakeholders is besproken maar die vooral de visie van de Waalse regulator weerspiegelt, legt de VREG hierbij een aanpak voor ter discussie.

De VREG merkt daarbij op dat het regulatorisch kader inzake de nettoegang mee afhankelijk is van technologie en processen, en dus moet passen in een evolutie naar "slimmere energiesystemen". Binnen Atrias en Forbeg zijn er gesprekken lopende die deze transitie moeten ondersteunen.

Om prioritair toegang te verschaffen aan productie uit hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve WKK en daarbij de veiligheid van het net te bewaren zou elke toegang van productie-eenheden "flexibel" moeten zijn (althans vanaf een bepaald vermogen). In eerste instantie zouden er via tarifaire signalen prikkels kunnen gegeven worden aan marktpartijen om hun flexibiliteit in te zetten. Daarnaast moet de netbeheerder over de mogelijkheid beschikken om punctueel in te grijpen op de hoeveelheid geïnjecteerde energie indien er zich een netprobleem voordoet, bijv. door gebrek aan capaciteit (congestie) of bij een afwijking t.o.v. de spanningsnormen. De activering van die flexibiliteit bij een capaciteitsprobleem zou, in functie van de capaciteit van het net bij de aansluitingsaanvraag, volgende consequenties hebben:

- Als de capaciteit voldoende is, zal de producent van bij de opstart van een compensatie genieten bij het activeren van de flexibiliteit door de DNB.
- Als de capaciteit van het net onvoldoende is en een studie uitwijst dat een netversterking technisch-economisch verantwoord is, zal de activatie van de flexibiliteit door de DNB niet gecompenseerd worden voor een te bepalen deel van het regelbaar vermogen en dat voor de duur van de geplande uitvoeringstermijn van de netversterking. Als de netversterking niet binnen de vooropgestelde tijd is gerealiseerd, kan de flexibiliteitsvoorwaarde gehandhaafd blijven maar dan wel aan voorwaarden die het businessplan van de producent niet compromitteren. De uitvoering van de geplande netversterking mag in geen geval langer duren dan een vastgelegde duur (bijv. 5 jaar) te rekenen vanaf het ondertekenen van het aansluitingscontract en niet later dan een vaste tijd (bijv. 1 jaar) na het in dienst gaan van de productie-installatie. Het niet gecompenseerde deel bij de activering van de flexibiliteit moet de investeerders aanmoedigen om daar te investeren waar het net voldoende capaciteit heeft.
- Als de capaciteit onvoldoende is en de netinvestering niet te rechtvaardigen ten opzichte van de baten die de productie kan genereren, is er enkel compensatie voor een contractueel deel gebaseerd op de nog beschikbare aansluitingscapaciteit. De vraag stelt zich of er dan nog recht moet zijn op een compensatie van de aansluitingskosten volgens art. 6.4.13 van het Energiebesluit.

Een belangrijk vraagstuk bij een flexibele toegang is of producenten met een decentrale productie uit hernieuwbare bronnen en kwalitatieve WKK **financieel gecompenseerd moeten worden** voor de beperking van hun toegangsrechten tot het net. Hiervoor is op vandaag niks geregeld. De toekenning van steun in de vorm van productie- of energiebesparingssteun voor een beperkte, op voorhand vastgelegde periode is hierbij een complicerende factor. Zonder deze steun zou een compensatieverplichting voor de netbeheerder een goede prikkel kunnen bieden voor een evenwichtige uitbouw van zijn net. Hij staat hierbij voor de afweging om hetzij te investeren in de verhoging van de transportcapaciteit, hetzij de toegang te beperken en hiervoor een compensatie te

betalen. Dit principe wordt al door ELIA toegepast in het kader van het evenwichtssysteem, waarbij eventuele verplichte af- of opregelingen voor producenten geen effect hebben op hun portfolio aan toegangspunten.

De VREG is van mening dat er best evenwicht gevonden kan worden tussen investeren in netversterkingen en de compensatie voor het niet-produceren van elektrische energie.

4.3. Compensatie voor afregeling van decentrale productie

Er moet dus een evenwicht gevonden worden tussen investeren in netversterkingen en de compensatie voor het niet-produceren van elektrische energie.

Vraag is hoe dergelijke compensatieregeling eruit moet zien.

De uitwerking van een compensatieregeling die ook voorziet in een tegemoetkoming voor het derven van groenestroom- of warmte-kranchcertificaten, zou kunnen leiden tot een inefficiënte uitbouw van de netinfrastructuur. De hoogte van de steunbedragen zal immers snel leiden tot een investeringsbeslissing, en op die manier mogelijk tot een overgedimensioneerd net, waarbij de capaciteit slechts zelden ten volle wordt benut, terwijl anderzijds wel de volle kost kan worden aangerekend via de geldende vergoedingsregels voor geïnvesteerd kapitaal.

Om een regime van flexibele toegang praktisch uit te werken is het belangrijk dat het vastgestelde probleem eerst duidelijk gekwantificeerd wordt in functie van de locatie, zowel in termen van capaciteitsproblemen als in monetaire termen (d.w.z. de kost van aanpassing van de infrastructuur afwegen t.o.v. de kost van een compensatiesysteem). Vanuit deze kwantitatieve gegevens kan dan een onderbouwde beslissing gemaakt worden op basis van toekomstige kosten en baten. Hierbij dient expliciet onderzocht te worden hoe (in de nabije toekomst) de toegang tot het net minimaal beperkt kan worden via vraagzijdebeheer (verschuiving van de vraag op basis van tarifaire prikkels).

De VREG pleit ervoor om het bestaande certificatenstelsel niet verder te compliceren. Toch ziet de VREG een mogelijkheid om het toewijzingsmechanisme voor certificatensteun aan te passen.

Via een verlenging van de steunperiode kan de impact van een schorsing of beperking van de toegang voor een producent worden opgevangen. Dit is momenteel al voorzien voor installaties met een startdatum voor 1 januari 2013 zoals bepaald in artikel 7.1.1., §1, 3e lid van het Energiedecreet. Hierbij is het dan eveneens noodzakelijk om te verduidelijken onder welke voorwaarden het afregelen beschouwd dient te worden als uitbating volgens de regels van de kunst.

De compensatie die de netbeheerder dan moet voorzien voor een beperking van de toegang, kan in een dergelijk kader een beter signaal geven over de noodzaak tot bijkomende investeringen. De impact op de portfolio van de toegangshouder en de evenwichtsverantwoordelijke kan worden geneutraliseerd door een afregeling te laten gepaard gaan met een opregeling op een andere plaats in het net, waarbij de meerkost door de betrokken netbeheerder moet worden gedragen.

Daarnaast kan ook onderzocht worden of de deelname van decentrale productie-installaties aan de ondersteunende evenwichtsdiensten kan worden bevorderd door **de invoering van een premie**. In het Duitse model⁵ wordt de steunhoogte per MWh daartoe verhoogd met een **managementpremie**⁶ op voorwaarde dat de groenestroomproductie-installatie of warmte-kranchinstallatie zich actief inschakelt in het evenwichtssysteem. Deze managementpremie compenseert de kosten en risico's

⁵ Erneuerbare-Energien-Gesetz (EEG):

<http://www.bmu.de/service/publikationen/downloads/details/artikel/erneuerbare-energien-gesetz-ee-g-2012/>

⁶ De waarde van de managementpremie binnen EEG voor 2013 verschilt per technologie en varieert van 3 €/MWh voor stuurbare productie tot 10 €/MWh voor niet-stuurbare productie en deze waarden werden op jaarbasis vastgelegd tot 2015 met een jaarlijkse verlaging van ca. 10%.

verbonden met deze inschakeling in het evenwichtssysteem. De (transmissie)netbeheerder voorziet hierbij een transparant kader waarbij minstens op uurbasis een online prognose van de productie uit zonne- en windenergie evenals de prijzen op de spotmarkt online worden gepubliceerd. In het Belgische evenwichtssysteem zou dit eventueel gekoppeld kunnen worden aan de verlenging van de steunperiode, zoals hierboven beschreven.

4.4. Voorstellen voor compensatie bij afregelen van decentrale productie

4.4.1. Verplichte aansluiting met flexibele toegang voor decentrale productie

Om prioritair toegang te verschaffen aan productie uit hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve WKK, en daarbij de veiligheid van het net te bewaren, zou de toegang van productie-eenheden "flexibel" moeten zijn⁷. Men kan immers niet uitsluiten dat, zelfs op netdelen waar er vandaag geen beperkingen zijn qua capaciteit, deze in de toekomst toch zouden kunnen ontstaan.

4.4.2. Schadeloosstelling bij weigering of beperking van de toegang

De VREG stelt een toevoeging aan het Energiedecreet voor als volgt:

§5. Bij een schorsing of beperking van de toegang tot het distributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit omwille van een tekort aan vervoerscapaciteit voor een injectiepunt met een productie-installatie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmte-krachtkoppeling, moet de betrokken netbeheerder de producent en de evenwichtsverantwoordelijke volledig schadeloos stellen, met inbegrip van de financiële kost ten gevolge van het derven of het uitstel in toekenning van groenestroom- en/of warmtekrachtcertificaten. De betrokken netbeheerder kan deze schadeloosstelling verhalen op de netbeheerder of de transmissienetbeheerder die aan de bron ligt van het capaciteitsprobleem.

De schadeloosstelling moet worden uitbetaald:

1° vanaf de eerste dag na het verlopen van de termijn voor het uitvoeren van de vereiste netversterking;

2° vanaf de indienstname van de productie-installatie indien de netbeheerder zijn net niet versterkt voor het opheffen van de toegangsschorsing of – beperking.

Mits motivering op basis van een maatschappelijke kosten-batenanalyse kan de netbeheerder een uitzondering op de verplichting tot netversterking aanvragen bij de VREG. In dat geval is een netversterking niet vereist en moet geen schadeloosstelling worden voorzien bij schorsing of beperking van de toegang.

Dit voorstel gaat dus uit van een schadeloosstelling van de producent bij beperking van de toegang omwille van congestie. In normale uitbatingsomstandigheden staan bepaalde netcomponenten in reserve zodat bij incidenten waarbij een netcomponent wegvalt de reserve snel ingezet kan worden (N-1 uitbating). Als deze reserves echter worden ingezet bij een flexibele aansluiting stelt zich de vraag of er in geval van situaties van panne of onderhoud van installaties ook een compensatie moet zijn. In het voorstel heeft de VREG geen beperking ingebouwd, omdat zij ervan uitgaat dat de netbeheerders de impact hiervan best kunnen inschatten en tevens de nodige mitigerende maatregelen nemen, op basis van een kosten-batenanalyse (investeren of flexibele toegang compenseren).

⁷ Idealiter ook voor bestaande productie-eenheden – impact hiervan verder te onderzoeken.

De VREG stelt daarnaast voor om de compensatie voor toegangsschorsing of -beperking enkel te voorzien voor injectie van HE- of KWKK-elektriciteit, en op die wijze een bijkomende voorrangsbehandeling voor deze installaties in te bouwen.

4.5. Vragen

1.	Is een decretale regeling inzake schorsing of beperking van de toegang gewenst? Waarom (niet)?
2.	Moet de schadeloosstelling worden beperkt tot congestie bij normale uitbatingsomstandigheden?
3.	Op welke wijze kunnen producent en evenwichtsverantwoordelijke correct schadeloos gesteld worden?
4.	Moet er expliciet een maximale uitvoeringstermijn voor de netversterking worden voorzien of wordt dit best geval per geval beoordeeld?
5.	Is de uitzonderingsmaatregel gewenst?
6.	Vanaf welk vermogen zou een verplichting tot flexibiliteit kunnen worden opgelegd?